

สรุปการบรรยายกฎหมายระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน

ครอบคลุมสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน

ในหัวข้อ “อาเซียนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน”

โดยสำนักงานศูนย์ประชาคมอาเซียนของสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร โทร.0-2244-1392

พัฒนาการหรือความเป็นมาของการพัฒนาที่ยั่งยืน

นิยามของการพัฒนา

๑. การเปลี่ยนแปลง (Change) ประกอบไปด้วยการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีและการเปลี่ยนแปลงในทางที่เลว

๒. มุมมองของวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนา (Development Studies) แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม

๒.๑ การพัฒนาเศรษฐกิจ เป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐาน และการปฏิรูปด้านเศรษฐกิจทั้งหมด

๒.๒ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือคน เป็นการพัฒนาสังคมที่มนุษย์เป็นศูนย์กลางให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน

๒.๓ การพัฒนาโดยเน้นสิ่งแวดล้อมเป็นศูนย์กลาง เป็นการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาโดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อม

เนื่องจากการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ที่กล่าวมาข้างต้น ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในทุกด้าน ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมถูกนำมาใช้ในกระบวนการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจและสังคมอย่างไม่จำกัด จึงนำไปสู่แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งการศึกษาเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่าด้วยการพัฒนาซึ่งเกี่ยวพันกับ ๓ มิติ คือ การพัฒนาทางเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม และการพัฒนาสิ่งแวดล้อม การมี ๓ องค์ประกอบหลักนี้ จึงจะทำให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืน จำเป็นต้องเข้าใจแนวคิดที่ว่าด้วยการพัฒนาซึ่งเกี่ยวพันกับ ๓ มิติ ดังนี้

๑. การพัฒนาทางเศรษฐกิจ (Economic Development)

จุดเริ่มต้นของแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจมีความเชื่อมโยงกับวิวัฒนาการของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม

- อדם สมิธ (Adam Smith) บิดาของเศรษฐศาสตร์ สร้างทฤษฎีทางเศรษฐกิจ Laissez Faire เศรษฐกิจแบบเสรีไม่แทรกแซงให้ไปตามกลไกของตลาด หรือมือที่มองไม่เห็น (Invisible Hand) และผลงานเรื่อง Wealth of Nations ความมั่งคั่งของชาติ ก่อให้เกิดสาขาใหม่ คือ เศรษฐศาสตร์ โดยแนวคิดนี้เอกชนผู้ประกอบการใช้ประโยชน์จากความสามารถของมนุษย์ ไปผลิตสินค้าที่มีประสิทธิภาพ ประหยัดขึ้น เร็วขึ้น เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรม แต่มีแนวคิดต่อต้านอดัม สมิธ คือ คาร์ล มาร์กซ ที่มองว่าการพัฒนาเศรษฐกิจนี้ก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรอย่างมาก เกิดช่องว่างความเหลื่อมล้ำของสังคม เกิดช่องว่างของคนสองกลุ่ม คือ ชนชั้นยากจนหรือชนชั้นกรรมาชีพ กับชนชั้นนายทุน

- แนวคิดวัตถุนิยม (Materialism) ใช้แนวคิดสืบต่อกันมาในวงนักเศรษฐศาสตร์จนถึงสงครามโลกครั้งที่ ๒

- แนวคิดเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงสงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก เนื่องจากคนไม่ค้าขายกัน จึงมีความพยายามสร้างระบบกติกากลางในการค้าขายกัน เรียกว่าระบบ Breton Wood และเกิดองค์การระหว่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่

๑. จัดตั้งองค์การสหประชาชาติ (United Nations: UN) แทนที่สันนิบาตชาติ รัฐสมาชิกทั่วโลกเป็นสมาชิก นำปัญหาเข้ามาหารือช่วยเหลือกัน

๒. กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Money Fund : IMF),

๓. ธนาคารเพื่อการบูรณะและการพัฒนาระหว่างประเทศ (International Bank for Reconstruction and Development: IBRD) ปัจจุบันคือธนาคารโลก (World Bank),

๔. องค์การการค้าระหว่างประเทศ (International Trade Organization: ITO)

สาเหตุของการเกิดเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกเนื่องจาก การขึ้นค่าพิกัตศุลกากร (มาตรการทางภาษี) (Tarriff Barriers) และการกำหนดปริมาณสินค้าขาเข้า (Non-Tarriff Barriers) จึงเกิดการสร้างกฎระเบียบทางการค้าใหม่ โดยต้องการให้เป็นกฎระเบียบทางการค้าเดียวกันทั่วโลก มีความโปร่งใสทางการค้า และการสร้างความเท่าเทียมกันทางการค้าขึ้น โดยประชาคมโลกได้พยายามจัดตั้งองค์การการค้าระหว่างประเทศ (ILO) ขึ้น

องค์การการค้าระหว่างประเทศ (ILO) เป็นองค์การการค้าระหว่างประเทศของสมาชิกสหประชาชาติ โดยกำหนดให้มีเอกสารฉบับหนึ่งเรียกว่า ข้อตกลงทั่วไปเกี่ยวกับศุลกากรและการค้า (แกตต์) (General Agreement on Tariffs and Trade, GATT) (ในขณะนั้นประเทศสหรัฐอเมริกาไม่ได้เข้าร่วมเนื่องจากไม่ผ่านสภาองเกรส) มีสาระสำคัญดังนี้

- บรรจุหลักการเรื่องความเท่าเทียมโดยกำหนดเรื่องหลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (MFN) และการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (NT) แก่กรณีการค้าสินค้า (Trade in Goods) เท่านั้น

- กำหนดลดอัตราพิกัตให้น้อยลงทุกรอบการเจรจา

- กล่าวถึงความจำเป็นในการคุ้มครองสิ่งแวดลอมไว้ แต่ยังไม่กล่าวถึงการพัฒนาที่ยั่งยืน ปัจจุบันILO เปลี่ยนเป็น WTO แต่ข้อตกลง GATT ยังคงใช้บังคับอยู่ใน WTO มีสาระสำคัญ ดังนี้

สาระสำคัญของข้อตกลงแกตต์ (GATT)

ข้อตกลงนี้มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑ มกราคม ค.ศ. ๑๙๔๘ ประกอบไปด้วย

- หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favoured Nations : MFN) (Article I) มาตรา I กำหนดไว้ว่าเพื่อเป็นประโยชน์ทางการค้าโดยการนำสินค้าเข้าประเทศหนึ่งมีภาษีที่ประเทศหนึ่งต้องจ่ายให้กับประเทศหนึ่งต้องเท่าเทียมกันโดยไม่มีประโยชน์หรือเงื่อนไขใด ๆ โดยกำหนดไว้เฉพาะภาษีขาเข้าไม่รวมภาษีภายในประเทศ เช่น กรณีที่ประเทศไทยกำหนดอัตราภาษีนำเข้าสินค้า หากประเทศไทยกำหนดอัตราให้กับประเทศญี่ปุ่นเป็นอัตราใดต้องให้กับประเทศอื่น ๆ อย่างเท่าเทียมกัน ในสินค้าประเภทเดียวกัน หรือเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน (Like Product) เป็นการรับรองความเท่าเทียมกัน แต่ทั้งนี้ มีข้อยกเว้นหากมีการรวมตัวจับมือกันทางเศรษฐกิจเฉพาะกลุ่ม เช่น ประเทศไทยกำหนดภาษีนำเข้าสินค้าไว้ที่ ๔๐% แต่ทำข้อตกลง FTA กับ ญี่ปุ่นและเกาหลี โดยให้สิทธิพิเศษ ถือว่ากฎระเบียบนี้ใช้บังคับเฉพาะญี่ปุ่นและเกาหลีเท่านั้น ซึ่งไม่ขัดกับ GATT แต่หากเป็นการตกลงกันโดยไม่มีข้อตกลงใดๆ แล้วให้สิทธิพิเศษ ถือว่าขัดต่อ มาตรา I ของ GATT

- กำหนดกรอบขอลดหย่อนทางศุลกากร (Schedule of Concession) (Article II) มาตรา II กำหนดอัตราอากรขาเข้า การกำหนดพิกัตศุลกากรต้องประกาศเป็นกฎหมาย โดยประเทศสมาชิก WTO ต้องทำตารางขอลดหย่อนทางการค้าตาม GATT มาตรา II โดยกำหนดรายการสินค้า (Commodities) และอัตราอากรขาเข้า (Tariffs) เป็นลักษณะการจัดทำราคากลางของสินค้าแต่ละชนิด เมื่อกำหนดแล้ว

จะผูกมัดให้ต้องปฏิบัติ ซึ่งประเทศไทยมีพระราชบัญญัติกำหนดพิกัตศุลกากร ประกาศกรมศุลกากร ซึ่งมาจาก GATT มาตรา II นี้ โดยเมื่อมีการเจรจาและจัดทำตารางข้อตกลงย่อหนทางการค้าแล้ว แต่ละประเทศต้องไปจัดทำกฎหมายภายในและแปลเป็นภาษาอังกฤษ หากไม่แปลเป็นภาษาอังกฤษจะนำมาใช้บังคับกับประเทศสมาชิกไม่ได้ จาก GATT มาตรา II นี้ส่งผลให้การค้ามีความเท่าเทียมกัน การสร้างความได้เปรียบกับประเทศหนึ่งโดยการกีดกันทางการค้ากับประเทศหนึ่งจะไม่สามารถทำได้ ทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจ

- หลักการปฏิบัติเยี่ยงคนชาติ (National Treatment : NT) (Article III) กำหนดหลักการของการเรียกเก็บภาษีหรือค่าภาระภายใน โดยมีกฎข้อบังคับว่า บรรดาผลิตภัณฑ์ของประเทศใดที่นำเข้ามาประเทศอื่นจะได้รับการปฏิบัติไม่ด้วยกว่าผลิตภัณฑ์ที่เหมือนกันซึ่งมีแหล่งกำเนิดมาจากประเทศนั้นหากคิดภาษีสินค้ากับผลิตภัณฑ์ใด ๆ ที่เหมือนหรือคล้ายกันภายในประเทศเท่าใดต้องคิดกับผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศเท่าเทียมกัน

ผลที่เกิดขึ้นกับเวทีการค้าระหว่างประเทศ ทำให้เกิดความโปร่งใส มีเสถียรภาพ มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และเกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศยิ่งขึ้น มีหลายประเทศอยากเข้าร่วมเป็นภาคี

องค์การการค้าโลก WTO

ความเป็นมาขององค์การการค้าโลก เกิดขึ้นเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๙๕ โดยได้ขยายความร่วมมือด้านเศรษฐกิจการค้าจากเรื่องสินค้าไปสู่ประเด็นอื่น ๆ ได้แก่ บริการ ทรัพย์สินทางปัญญา การลงทุน เกิดการตรากฎหมายกว่าร้อยฉบับเพื่อรองรับ WTO มีเป้าหมายเพื่อยกสถานะความเป็นอยู่ ลดความยากจน รักษาสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยได้กล่าวถึงแนวคิดเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน ในคำปรารภของการจัดตั้งองค์การการค้าโลก ดังนั้นการพัฒนาที่ยั่งยืนจึงไม่สามารถขาดมิติทางเศรษฐกิจ

มาตรวัดระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ

การวัดระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจ วัดจาก

- ปริมาณผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติต่อหัว (GNP per Capita) ปริมาณรายได้ต่อหัว
- ตารางอันดับคะแนนทางเศรษฐกิจ
- แนวทางของ World Bank, IMF ฯลฯ

จากมาตรวัดระดับการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ส่งผลให้เกิดการแบ่งกลุ่มของ “ประเทศ” ออกเป็น ๒ ประเภท คือ

- ประเทศที่พัฒนาแล้ว (Developed Countries)
- ประเทศกำลังพัฒนา (Developing Countries)

และมีการแบ่งกลุ่มประเทศออกเป็น ๓ กลุ่ม เรียกว่า

ทฤษฎี ๓ โลก (Three Worlds Theory)

เกิดในช่วง ค.ศ. ๑๙๘๐ (สงครามเย็น)

- First World Countries เป็นกลุ่มพันธมิตรกับอเมริกาเหนือและ NATO เป็นประเทศประชาธิปไตย (with Market-based Economies) มีความมั่งคั่งสูง ระดับการศึกษาของคนในชาติสูง ฯลฯ
- Second World Countries กลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์
- Third World Countries กลุ่มประเทศที่อยู่นอกเหนือจาก First และ Second World Countries

ลักษณะของประเทศโลกที่ ๓ (Third World Countries) เป็นกลุ่มที่ได้รับอิทธิพลแนวคิดประชาธิปไตยจากโลกที่ ๑ และอิทธิพลเศรษฐกิจแบบคอมมิวนิสต์แบบโลกที่ ๒ และประเทศละตินอเมริกา เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผสมกับโลก ๑ และโลก ๒ มีลักษณะ

- ประเทศที่มีระดับการพัฒนาเศรษฐกิจแรกเริ่ม(ต่ำ)

- มีปัญหาเรื่องระบอบการปกครองและประชาธิปไตย
- มีการปฏิวัติรัฐประหาร รัฐบาลเป็นเผด็จการหรือรัฐบาลทหาร
- อาทิกลุ่มแอฟริกา ละติน และเอเชียบางประเทศ

ประเทศด้อยพัฒนา (Least-Developed Countries: LDCs)

- เป็นประเทศที่ต้องได้รับความช่วยเหลือด้านเศรษฐกิจ อาทิ เงินอุดหนุน ความช่วยเหลือจาก UN ในด้านต่าง ๆ เช่นการร่างรัฐธรรมนูญ การเลือกตั้ง เป็นต้น
- ปัจจุบันมี ๔๘ ประเทศ มี ๓๓ ประเทศในแอฟริกา ๑๔ ประเทศในเอเชีย และ ๑ ประเทศในละตินอเมริกา/ทะเลแคริบเบียน
- ได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าในรูปแบบต่าง ๆ อาทิ การเข้าสู่ตลาด (Market Access)
- โควตานำเข้าสินค้า การอุดหนุนสินค้าขาเข้าต่าง ๆ

เมืองไทยเข้าสู่ยุคของการพัฒนา

ประเทศไทยในยุคแรกเริ่มยังไม่มีคำว่า พัฒนา ใช้คำว่าวัฒนา ทำนุบำรุง เป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาในเมืองไทย

- พ.ศ. ๒๔๘๕ กระทรวงมหาดไทย ออกแผนบูรณะชนบท (ออกได้เพียงปีเดียวยุบไปเพราะเปลี่ยนรัฐบาล)
- พ.ศ. ๒๔๙๔ ประกาศใช้แผนบูรณะชนบทอีกครั้ง (ไม่มีการบังคับใช้และถูกยกเลิกไปในปี พ.ศ. ๒๔๙๖)
- พ.ศ. ๒๔๙๙ เกิดโครงการพัฒนาท้องถิ่น (เป็นจุดเริ่มต้นของการวางแผนการพัฒนาประเทศ)
- พ.ศ. ๒๕๐๐ คำแถลงนโยบายของรัฐบาลมุ่งเน้น การพัฒนาความเจริญทางเศรษฐกิจให้ถึงมือประชาชนโดยทั่วถึง
- พ.ศ. ๒๕๐๓ โครงการพัฒนาท้องถิ่นถูกรวมเป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ (ประกาศใช้วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๓)

การพัฒนาเศรษฐกิจของไทย

- พ.ศ. ๒๕๐๐ คำแถลงนโยบายของรัฐบาลมุ่งเน้น การพัฒนาความเจริญทางเศรษฐกิจให้ถึงมือประชาชนโดยทั่วถึง มีการสำรวจจากองค์การระหว่างประเทศ โครงการพัฒนาการของรัฐบาลสำหรับประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๐๑

- พ.ศ. ๒๕๐๑ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง (จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ปฏิวัติครั้งที่ ๒)
- พ.ศ. ๒๕๐๒ คณะปฏิวัติทำตามคำแนะนำของคณะสำรวจดังกล่าว เกิด พระราชบัญญัติสภาพพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๒ (ใช้คำว่าพัฒนาเป็นครั้งแรกในกฎหมาย)

- พ.ศ. ๒๕๐๔ เกิดแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ ๑ (ไม่มีคำว่าสังคม) แผน ๖ ปี

แผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ ของไทย

มุ่งสร้างสาธารณูปโภค กิจกรรมอุตสาหกรรม เป็นเป้าหมายของการปฏิวัติในขณะนั้น เนื่องจากการปฏิวัติจะสำเร็จหรือล้มเหลวขึ้นอยู่กับการพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาเศรษฐกิจจึงเป็นหัวใจของการปฏิวัติ

เหตุการณ์ภายหลังแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ ๑ เกิดการตั้งกรมการพัฒนาชุมชน ตั้งกระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ สำนักเร่งรัดพัฒนาชนบท เกิดสถาบัน NIDA และมหาวิทยาลัยภูมิภาคขึ้นเมื่อสิ้นสุดแผนฯ ฉบับที่ ๑ เกิดแผนฉบับที่ ๒ โดยเพิ่มคำว่าสังคมเข้าไป เป็นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยกำหนดไว้ใช้ ๕ ปี ปัจจุบันเป็นแผนฯ ฉบับที่ ๑๒

๒. การพัฒนาคนหรือการพัฒนามนุษย์ (Human Development) คือ

- การพัฒนาสังคมโดยมีคนเป็นศูนย์กลาง (People Centre)
- พัฒนามาจากนักวิชาการหลาย ๆ ท่าน อาทิ Amartya Sen, Mahbubul Hag, Martha Nussbaum, Sabina Alkire มีแนวคิดที่ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นทั้งหมดเกิดจากการกระทำของมนุษย์ ที่เป็นผู้สร้างและทำลาย การวัดการพัฒนาที่แท้จริงคือมนุษย์
- เพิ่มศักยภาพของคนให้มีทางเลือกในการดำรงชีวิต โดยประเทศนั้นต้องมีสันติภาพ มีสิทธิขั้นพื้นฐานก่อนจึงจะเกิดขึ้นได้ และรัฐมีหน้าที่เติมความสุขให้กับคนในชาติ
- ตระหนักคุณค่าความเป็นมนุษย์ มองว่าคนเกิดมาต้องมีชีวิตยืนยาว ไม่คิดสั้น เน้น กฎหมายว่าด้วยสิทธิมนุษยชน สิทธิสตรี ฯลฯ
- ยกระดับคุณภาพชีวิตของมนุษย์ สิทธิทางสังคม ยกระดับให้ทุกคนมีคุณค่ามีความเท่าเทียมกัน หากมนุษย์มีคุณค่าจะไม่คิดสั้น

ลักษณะของการพัฒนาคน

- การกระจายรายได้อย่างเท่าเทียม
  - ก่อให้เกิดการวัด GINI วัดอัตราการรายได้ที่เท่าเทียม ความไม่เท่าเทียมเกิดจากความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ ถ้าปฏิรูปการกระจายรายได้จะทำให้คนเท่าเทียมกัน แนวคิดนี้เกิดจากประเทศในกลุ่ม Scandinavia เป็นตัวชี้วัดประเทศที่พัฒนาแล้วด้วย
- การรู้หนังสือ
  - เกิดการปฏิรูปการศึกษา (Educational Reform)
  - กำหนดการศึกษาขั้นต่ำ และสวัสดิการที่รัฐต้องเป็นผู้จัดให้ การพัฒนาที่ยั่งยืนต้องวัดจากการรู้หนังสือ จำนวนปีที่เรียน ทุกคนต้องเรียนถึงอายุ ๑๘ ปี
- การเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น ข่าวสาร การใช้อินเทอร์เน็ต เป็นต้น
- การมีส่วนร่วมของชุมชน (Community Involvement)

มาตรวัดการพัฒนาคน

- ดัชนีการพัฒนามนุษย์ (Human Development Index)
- จัดทำโดยสหประชาชาติ โดยเฉพาะ UNDP
- ดัชนีการพัฒนามนุษย์ประกอบด้วย ระดับอายุขัยของคนในชาติ การรู้หนังสือ (อัตราการเข้าเรียนโดยเฉลี่ยของแต่ละประเทศ) ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อหัว (GDP per capita) ความสามารถในการซื้อ (Purchasing Power Parity:PPP)

๓. การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development)

จุดเริ่มต้นของการพัฒนาที่ยั่งยืน

The Brundtland Report ได้ให้นิยามของคำว่า การพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การพัฒนาที่ตอบสนองความต้องการของคนรุ่นปัจจุบันโดยไม่กระทบกระเทือน ต่อความสามารถของอนุชนรุ่นหลังที่จะพัฒนาตนเอง

การพัฒนาในอดีตเน้นเรื่องการพัฒนาเศรษฐกิจ ตั้งแต่การปฏิวัติอุตสาหกรรม การใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อให้เกิดความมั่งคั่งร่ำรวย โดยไม่ได้คำนึงถึงสิ่งแวดล้อม จนสุดท้ายจะนำไปสู่ทางตันของการพัฒนา โดยมีปัจจัยกระตุ้นที่สำคัญคือ การเกิดปัญหาความยากจนรุนแรง อัตราประชากรโลกที่สูงขึ้น ความเหลื่อมล้ำของชนชั้นในสังคม ปัญหาสิ่งแวดล้อม ภาวะโลกร้อน มลพิษและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ จึงเกิดแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้น ส่งผลให้เกิดกระแสของการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมองว่ามนุษย์ต้องเปลี่ยนรูปแบบของการอุปโภคบริโภคและการใช้ทรัพยากร หากไม่เปลี่ยนอนาคตจะถึงทางตันที่ไม่สามารถพัฒนาถึงคนรุ่นหลังได้

การพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม การคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทำแค่ในบางประเทศไม่ได้ ต้องร่วมกันทำทั้งประชาคมโลก จึงเกิดการรวมตัวกันครั้งแรกในการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา และได้กำหนดกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนขึ้น

ในปี ค.ศ. ๑๙๗๒ การประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ ที่เมืองสต็อกโฮล์ม สวีเดน โดยกำหนดให้มีการตระหนักถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่มนุษย์ก่อขึ้น และเกิดเอกสารสำคัญภายใต้ Stockholm Declaration มีเป้าหมายที่สำคัญ ๒๖ ข้อ

ในปี ค.ศ. ๑๙๘๗ ในการประชุมของคนกลุ่มหนึ่ง มีชื่อว่า คณะกรรมาธิการโลกว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา (World Commission on Environment and Development: WCED) ประชุมครั้งนี้ ทำให้เกิดคำว่าพัฒนาที่ยั่งยืนและแนวคิดเรื่องนี้ได้ถูกนำเสนออย่างเป็นทางการครั้งแรก และทำให้เกิดความตื่นตัวไปทั่วโลกในเรื่องการผนวกเรื่องสิ่งแวดล้อมเข้าไปในการพัฒนาเศรษฐกิจ

และมีการประชุมต่อเนื่องมาหลายครั้ง จนกระทั่งมาถึงการประชุมสหประชาชาติว่าด้วยสิ่งแวดล้อมและการพัฒนา ในปี ค.ศ. ๑๙๙๒ ที่นคร ริโอเดอจาเนโร ประเทศบราซิล และในปี ๒๐๐๐ มีการกำหนดกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยกำหนดเป็นเป้าหมายแห่งการพัฒนาที่สหัสวรรษไว้ สรุปได้ดังนี้

เป้าหมายแห่งการพัฒนาที่สหัสวรรษ (Millennium Development Goals – MDGs)

ที่ทุกประเทศต้องร่วมมือกันทำให้เกิดขึ้นในปี ๒๐๒๐ โดยหลัก ๆ มีเป้าหมายที่สำคัญ ๘ ข้อ ประกอบด้วย

๑. การขจัดความยากจนและความหิว ทุกคนมีสิทธิในการเข้าถึงอาหาร การแก้ไขปัญหาคความยากจน

๒. การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน การปฏิรูปการศึกษา การกำหนดการศึกษาขั้นพื้นฐานของแต่ละประเทศไว้ การพัฒนาที่ยั่งยืนวัดจากการรู้หนังสือ จำนวนปีที่เรียน ส่วนใหญ่ต้องเรียนถึงอายุ ๑๘ ปี

๓. การส่งเสริมความเท่าเทียมกันทางเพศ เด็ก สตรี คนชรา คนพิการ ความเสมอภาคหญิงชาย ต้องได้รับการพัฒนา ทั้งในเรื่องของสิทธิสตรี สิทธิมนุษยชน ต่าง ๆ

๔. การลดอัตราการตายของเด็ก ป้องกันและแก้ปัญหาทารกตาย

๕. การพัฒนาสุขภาพของมารดา

๖. การป้องกันโรคเอดส์ มาลาเรียและโรคติดต่ออื่น ๆ

ในข้อ ๔ ข้อ ๕ และข้อ ๖ เน้นการพัฒนาาระบบสาธารณสุขที่ทำให้มารดาสุขภาพดี ทารกอยู่รอดปลอดภัย การป้องกันโรคติดต่ออันตรายต่าง ๆ

๗. การรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมโดยใช้เครื่องมือต่าง ๆ ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ไม่ให้ใช้สิ่งแวดล้อมโดยสิ้นเปลือง

๘. การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาของโลก การสร้างความเป็นประชาคมโลก รวมถึงอาเซียนก็เป็นหุ้นส่วนการพัฒนาของโลก

หลังจากนี้องค์การสหประชาชาติได้มีการประชุมอย่างต่อเนื่อง เพื่อทบทวนและเพิ่มมิติของการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามสถานะของสังคม ซึ่งอยู่ภายใต้กรอบเป้าหมายแห่งการพัฒนาที่สหัสวรรษ ทั้ง ๘ ข้อนี้ เช่น การรวมมิติทางสังคมและมนุษย์ให้เป็นส่วนหนึ่งของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่ง ประกอบไปด้วย การค้ามนุษย์ การก่อการร้าย การเหยียดทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ และศาสนา

อาเซียนกับการพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบทของอาเซียนนั้น เนื่องจากอาเซียนเกิดขึ้นในภายหลังองค์การสหประชาชาติ อาเซียนจึงได้นำแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติมาสอดแทรกในคำปรารภของกฎบัตรอาเซียน ว่า “เพื่อรองรับการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อประโยชน์ของคนยุคปัจจุบันและอนาคต โดยมีคนเป็นศูนย์กลางของประชาคมอาเซียน” เป้าหมายหลักแห่งการพัฒนาสหประชาชาติใน ๘ ข้อที่กล่าวมานี้ ประชาคมโลกต้องยึดถือและร่วมกันสร้างให้เกิดขึ้น โดยมีเป้าหมายนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนร่วมกัน ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม เนื่องจากทั้ง ๘ ข้อมีความเชื่อมโยงกัน ครบทุกมิติของทั้งสามเสาหลักของอาเซียน ซึ่งอาเซียนต้องมีการผลักดันนโยบายและกฎหมายต่าง ๆ และกรอบความร่วมมือให้สอดคล้องกับเป้าหมายแห่งการพัฒนาสหประชาชาติ เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป
